

درخانه ها در جزو کتاب‌های ماندومقصد می‌شود.

پس ما از دولت هیچ نمی‌خواهیم جز صمیمیت و فعالیت و تولید يك عظمت و قدرت مرکزی که از طرفی می‌تواند بدسیاسی که ما را احاطه کرده است خاتمه بدهد و از طرفی بتواند هرج و مرجی که می‌رود خدای نکرده باعث اختلال در مملکت ما بشود جلو گیری کند و آزادی حقیقی . آزادی ادبی و اجتماعات نافه‌رادر مملکت ایجاد کند.

البته در عین این احوال ما هم هستیم دولت هم هست این افکار هست و راجع بانجمن های ایالتی و ولایتی و راجع بتوسعه معارف هم البته بدولت پیشنهاد می‌کنم و امیدوارم با اتفاق تمام آقایان این قضایا قدم بقدم اصلاح شود و این يك سالی که از عمر مجلس یاقی مانده بقدر دو سال سه سال چهار سال کار کنیم که از روزی که ما می‌رویم و نماینده‌های دیگر می‌نشینند يك سابقه روشن برای آنها تهیه کرده باشیم و يك جاده هائی کوبیده شده باشد تا بعد بتوانیم بعد دو سال خودمان اقتدار کنیم.

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده نمی‌خواستم بطور تفصیل در مواد پرگرام دولت وارد شوم و هجالتاً هم وارد نمی‌شوم و اگر مجلس رای داد تفصیل مطرح شود وارد خواهم شد.

ولی از مذاکراتی که آقایان کردند عرایض بنده راطوری جلو دادند که بنده موافق با بحران و مخالف با امنیت و چه چه هستیم بنده جواباً عرض می‌کنم بهیچوجه من الوجوه موافق بحران نبوده و نیستم وجود بحران در مملکت ولو بقدر ده دقیقه باشد برای امنیت و آسایش ملت و سایر قضایای اساسی مضر است بنده از خود آقایان تصدیق می‌طلبم همه میدانند این مدتی که بنده در خدمت آقایان بودم هیچ وقت راجع بحران نه حرف زده‌ام و نه قدمی برداشته‌ام و نه در این زمینه ها موافق بوده‌ام بنابراین اینکه آقای نصرت الدوله می‌گویند بعد از چندی طول بحران تازه يك دولتی تشکیل شد و بنده عقایدی را که دارم نباید عرض کنم برای اینکه ممکن است تولید بحران شود تصور می‌کنم این طور نباشد و اینکه از امنیت مذاکره می‌فرمایند مگر بنده مخالف امنیت هستم . بنده منتهای آرزویم این است که کمال امنیت جانی و مالی و شرعی و عرض و ناموسی برای کلیه سکنه مملکت ایران حاصل شود و تنها من معتقد نیستم که دولت فقط جلو گیری از چهار نفر دزد و غارتگر بکند بلکه معتقد هستم در عین اینکه دولت تأمین جانی بدهد

تأمین مالی و تأمین حقوقی هم بدهد بعضی از نمایندگان - همه اینطور هستند .

تدین - نباشند اثبات شئی نفی ما عدا نمی‌کنند آقای نصرت الدوله اظهار کردند که در این موقع عرایض من غیر متناسب بود من نسبت باین کلمه اعتراض می‌کنم بنده نسبت بخودم بمصالح مملکت علاقه مند هستم و مسئولیت تعیین کابینه را قبول نکردم و اکثریت مجلس مسئولیت تعیین هیئت دولت را قبول کرده است و نقطه اتکاء و پشتیبانی هیئت دولت حاضر است اینکه شما می‌فرمائید عرایض بنده غیر مناسب است معنی آن این است که بنده آزادی عقیده نداشته باشم و حرف خودم را نزنم بنده عرایض خود را با کمال آزادی عرض می‌کنم شما هم بامنطق جواب دهید نه اینکه بفرمائید غیر مناسب است بنده عرض کردم پرگرام تقابلی دارد ولی نگفتم فلان مواد را مقدم بداریم که گفته می‌شود امروز باید قشون کشی کنیم امنیت برقرار کنیم و چه چه بکنیم بنده اعتراض این است که چرا موضوع باین مهمی اصلاً مطرح نظر نشده است و عرض کردم در پرگرام میبایست دستور عملی اصول مهمه که لازم است قید شود در باب تقدم بعضی بر بعضی البته بسته بنظر دولت است نه اینکه بهیچوجه مسائل مهمه در پرگرام محل توجه قرار داده نشود و اینکه آقایان می‌فرمایند آنچه ملت می‌خواهد آن را باید تأمین کرد بنده هم همین عقیده را دارم و از فردا بعد حکمیت این قضیه با افکار عمومی خواهد بود اگر مردم علاوه بر امنیت انجمن بلدی و ولایتی را نخواهند حق باشماست بعلاوه این جزو قانون اساسی است و باید حتماً انجمن های ایالتی و ولایتی و بلدی در مملکت باشد و بنابراین افکار عمومی در این مسئله حکمیت خواهد کرد اما فرمودید امروز نمی‌شود در محلات کمره کلیایگان انجمن تشکیل داد این مطلب صحیح است بنده عرض کردم در زمان سابق چرا تشکیل ندادند؟ آنوقت که قتل و غارت و غیر ذلك در آن نقاط نبود بالاخره در خود تهران چرا تشکیل نمی‌شود در تهران که قتل و غارت نیست پس حالا که دولت تشکیل شده والحمدالله بحران خاتمه یافته بنده هم در عقاید خود آزادم و رای اکثریت مجلس را قاطع و نافذ می‌دانم و نظر سوئی به آقایان اکثریت و اقلیت ندارم و اگر عرایضی داشته باشم بدون هیچ کنایه و اشاره عرض می‌کنم بنا بر این خواهش می‌کنم نسبت غیر متناسب به عرایض بنده داده نشود

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - عرایض بنده

گفته شد . رئیس - آقای سلطان العلماء (اجازه) سلطان العلماء - يك اندازه از عرایض بنده در بیاناتی که آقای ملك الشعراء و سایر آقایان فرمودند گفته شد ولی لازم است مختصراً عرض کنم البته خاطر مبارک آقایان مستحضراست در دوره اول کابینه آقای قوام السلطنه در اطراف این قضایا صحبت شد در مسئله معارف و غیره هم بقدر کفایت مذاکره شد و باندازه که باید چه در ابتدای کار و چه در کابینه آقای مشیرالدوله و چه در وقت مذاکره بود چه می‌اعتباری آقایان صحبت کردند و بنده هم اگر دانشمند نیستم دانشمند زاده هستم بنده هم میل به ترقی و تعالی مملکت دارم .

خانه از یابی بندویران است - خواجه در بند نقش ایوان است . البته تلکرافات ولایات خصوصاً راپورت های این دوروز بسم آقایان رسیده ولایات مغشوش طرق و شوارع مسدود مدرس این طور نیست .

سلطان العلماء - بعضی از ولایات مغشوش است بعد از مدتی که امروز کابینه برای معرفی آمده است و ما امیدواریم که خاتمه باوضاع گذشته بدهد تمام ما باید متعدد بشویم قیام میکنیم و برای مملکت خدمت کنیم من هیچ نظر سوئی نسبت به رفقای اقلیت و اکثریت خود ندارم بلکه در يك مملکتی هم که اقلیت نیست موافق و مخالف باید ایجاد شود که مطالب تنفیذ و حال و تصفیه بشود بنابراین همه ما باید اهتمام داشته باشیم وساهی و جهامد باشیم از این که این پرگرام دولت بموقع اجرا گذاشته شود و الا بنده همراهها و پرگرام های مششع با الفاظ خوب در دو دوره که در مجلس وکیل بوده‌ام دیده‌ام ولی کمتر عمل دیده‌ام و امیدوارم حالا بیک قدمی از مرحله حرف به مرحله عمل گذاشته شود و قسمتی که آقای تدین فرمودند البته می‌دانند از دولتی که تازه در ری کار آمده توقع عمل از او نباید کرد يك مهلتی و يك زمانی لازم دارد آنوقت اگر بآرزو و آمال هیئت متحده یا منفرد یا اقلیت رفتار نکرد باید آن دولت مورد حمله و تنقید واقع شود و الا امروز اول روزی است که هیئت معترم دولت آمده است و بعلاوه این پرگرام در دفعه اول کابینه آقای قوام السلطنه بمجلس آمده و آقای مشیرالدوله هم همین پرگرام را قبول کرده و دومر تبه در مجلس رای داده شده و تصویب شد این است عرایض بنده و دیگر عرضی ندارم .

رئیس - آقای مدرس (اجازه)

مدرس - بنده عرض این است که اگر

صلاح می‌دانند باین مذاکرات خاتمه دهند .

(مجلس دوساعت و نیم از شب گذشته ختم شد) (مؤتمن الملك)

تاریخ ۱۰۷

صورت مشروح مجلس یوم ۲ شنبه سیام جوزا ۱۳۰۱ مطابق بیست و سوم شوال ۱۳۴۰

مجلس ۳ ساعت قبل از ظهر بر ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید

(صورت مجلس صبح یوم شنبه بیست و هفتم جوزا آقای امیر ناصر قرائت نمودند) رئیس - آقای عماد السلطنه خراسانی (اجازه)

عماد السلطنه - راجع بموضوعی آقای سردار جنگ در جلسه گذشته رای گرفته ورد شد و در صورت مجلس ذکر می‌گردد از آن نشده است

(جمعی اظهار داشتند خیر در نشد) رئیس - در جلسه صبح شنبه بنده حاضر نه بودم خوب است آقای مخبر توضیح بدهند که چه شده است ؟

حاج میرزا مرتضی - در جلسه صبح شنبه پس از اینکه راپورت خوانده شد حضرت و الا شاهزاده سلیمان میرزا برای مخالفت اجازه خواستند بعد از آن آقای مدرس اظهار فرمودند رای می‌گیریم اغلب آقایان ملتفت نشدند در چه خصوص رای گرفته می‌شود این بود که پنج شش نفر قیام نمودند بعد فرمودند موقع رای گرفتن نیست و باید مذاکره شود باین واسطه بنده تقاضا کردم راپورت به کمیسیون بر گردد که مجدداً به مجلس تقدیم دارم

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - صورت مجلس البته صورت مختصراًست ولی باید ابجاز و اطنا ب يك طور نوشته شود آقای فهیم - الملك در جلسه گذشته فرمودند که گرفتن این مالیات سابقه داشته و سابقاً هم گرفته اند این مسئله نوشته شده ولی جواب هائی که ما دادیم و گفتیم این مالیات

نه در دوره استبداد و نه در دوره مشروطه سابقه نداشته و چنین مالیاتی گرفته نمی‌شد یعنی گرفتن این مالیات از تصویب مجلس نگذشته است این مسئله نوشته نشده البته باید جواب مخالفین هم در مقابل فرمایشات موافقین نوشته شود و اگر جواب های مانوشته نشود معلوم می‌شود که ما در مقابل جوابی نداشته ایم خوب است این مسئله اصلاح شود .

رئیس - اصلاح میشود نسبت باین صورت مجلس دیگر ایرادی نیست (اظهاری نشد)

دولت آبادی

(اجازه)

حاج میرزا علی محمد - راجع به فرمایش آقای ارباب کیخسرو بنده عرض می کنم هیچ دولتی نمی تواند يك قانونی که از مجلس گذشت بموقع اجرا نگذارد و با این قسمت هم مخالفم که می فرمایند ما باید روزش را معین کنیم که شاید دولت نخواست بموقع اجرا گذارد ما باید کاری بکنیم که وقتی يك قانونی از مجلس گذشت دولت نتواند يك دقیقه در اجرای آن تأخیر کند.

رئیس - مقصود ایشان تأخیر موقع اعلان بود

(آقای رئیسالتجار)

رئیسالتجار عقیده بنده این است که این پنج ماه را هشت ماهه یا نه ماه بکنند بهتر است

رئیس آقای ارباب کیخسرو

(اجازه)

ارباب کیخسرو بنده کاملاً با آقای دولت آبادی موافقم دولت نباید این حق را داشته باشد که اجرای این قانون را بتأخیر بیندازد عرض بنده هم همین بود که این که نوشته می شود (از روز اعلان) این حق بدولت می دهد که هر وقت خواست اجرا کند و عقیده بنده این است که نباید این طور باشد باید تاریخ مشخص شود که از چه تاریخ بموقع اجرا گذارده و در قانون نمی شود تبیض نمود که در يك نقطه اجرا بشود در يك نقطه اجرا نشود باید يك تاریخی برای همه جا معین کرد حالا اگر دولت نمی تواند در ظرف پنج ماه بموقع اجرا گذارد مدت را زیادتر کند

مخبر - کمیسیون همانطور که عرض کردم تصور می کند اجرای این قانون به فوریت مشکل است و این ماده الزام می داند ممکن است حضرت عالی پیشنهاد فرمائید و به ماده چهارم الحاق شود که وزیر مالیه تا فلان تاریخ مأمور اجرای این قانون خواهد بود

وزیر مالیه - باتسدیق فرمایش آقای دولت آبادی و تأیید آقای ارباب کیخسرو عرض می کنم برای اجرای قانون اعلان از همه چیز بهتر است زیرا نمی شود قبل از اینکه اهالی ملتفت بشوند يك تعمیلی بدون مقدمه بر آنها صادر بخصوص در مملکت ما که وسایل منحصر ساختن عامه اهالی خیلی مشکل است زیرا يك قسمت از این پوستها راجع با ایلات و دهاتی ها و اشخاصی که در کوهها هستند می باشد که در آن جاها روزنامه نیست اعلان نیست و نمیشود يك مرتبه بدون سابقه بروند پوست آنها را ضبط کند مجلس شورای ملی را نمی داند چیست و معنی قانون را نمی فهمند ولی امروز اعلان میشود و تا پنج ماه دیگر باو مهلت می دهند که پوستهای خودش را

تسلیم کند و مهر کند بنابراین اعلان لازم است دولت باید بوسیله اعلان مردم را مستحضر کند ولی اجرای این ماده در همه جا در يك مدت معین شاید ممکن نباشد زیرا اعلان تنها این نخواهد بود که در روزنامه بنویسند البته در قراء و قصبات باید بوسایل دیگری اقدام کرد تا هر طبقات مردم از وضع چنین قانونی مستحضر شوند و پس از اعلان پنج ماهه يك مدت کافی خواهد بود که مقدمات اجرا بعمل بیاید

رئیس - مذاکرات کافی نیست

(بعضی گفتند کافی است)

رئیس - رأی می می گیریم بماده

سوم تصویب می کند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده چهارم

قرائت می شود

(آقای منتصرالملک)

شرح ذیل قرائت نمودند

وزیر مالیه مأمور اجرای این قانون خواهد بود

رئیس - چون راجع بماده چهارم مذاکراتی نخواهد شد فقط راجع بپیشنهادی که شده است مذاکراتی می شود بعد اگر تصویب کردید رأی می دهند

(آقای منتصرالملک پیشنهاد می بور را

بمضمون ذیل قرائت نمودند)

مقام محترم مجلس شورای ملی

بنده پیشنهاد می نمایم که بماده اخیر علاوه شود که وزارت مالیه مأمور است در ظرف هذه السنه ایت ثیل ۱۳۰۱ این قانون را در تمام مملکت اجرا دارد

مستشار السلطنه

رئیس - توضیح فرمائید

مستشار السلطنه - بنده نظر آقای رئیسالتجار را مؤثر می بینم بواسطه این که برای اجرای این قانون پنج ماه کم است و برای اینکه جمع بین نظریه آقای ارباب کیخسرو و آقای رئیسالتجار بشود عرض می کنم از هذه السنه نه ماه باقی است و در این نه ماه دولت می تواند از برای تخت شروع کند و در ایالات و ولایات هم در ظرف این مدت که استمهال قرار داده شده اعلان کنند که مردم پوستهای خودشان را بنظر مأمورین دولت برسانند

رئیس - آقای امین الشریعه جرو

کمیسیون هستید

امین الشریعه - خیر

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله چه طور؟

حاج شیخ اسدالله - بنده هم جزو کمیسیون نیستم

رئیس - کمیسیون در پیشنهاد آقای مستشار السلطنه چه عقیده دارید؟

رئیس - پیشنهاد آقای رئیسالتجار در ماده سوم بود و گذشت طباطبائی - کمیسیون قبول می کند

رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد

دولت آبادی

(اجازه)

حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - ماده سوم پنج ماه مدت معین کرده است و اگر بخواهند در این پیشنهاد رای بدهند مخالف برای سابق است این را بمدت پنج ماه رأی داده شد در این صورت نه پیشنهاد آقای رئیسالتجار موقع دارد نه پیشنهاد آقای مستشار السلطنه و بنده تصور می کنم آقای مخبر هم قبول کنند موضوع نداشته باشد

طباطبائی - رأی بگیریم

رئیس - کمیسیون این پیشنهاد را قبول نمیکند رأی می گیریم

مخبر - اعضاء کمیسیون صلاح نمی دانند

رئیس - رأی می گیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقایانیکه این پیشنهاد توجه می دانند

مستشار السلطنه - اجازه می فرمائید رئیس - در نظام نامه نوشته شده پیشنهاد کنند دومرتبه حرف بزنند

مستشار السلطنه - بنده هم می خواهم همانطور که آقای مخبر از زبان ایشان مدول کردند بنده هم پیشنهاد خود را مسترد بدارم

رئیس - پس رأی می گیریم بماده چهارم ترتیبش که در راپورت نوشته شده آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند (غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات قانون است کسی مخالف نیست (گفتند خیر)

رئیس - پس رأی می گیریم بکلیه قانونیکه شامل چهار ماده است آقایانیکه این قانون را تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثریت نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد جلسه آتیه روز پنجشنبه چهار ساعت بظهر مانده دستور هم لایحه مالیات کتیرا و آتقوزه خواهد بود

آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان - حالا که هیئت دولت معرفی شده اند خوب است تاکید شود که نماینده دولت حاضر شده بودجه هائیکه حاضر و تمام شده مثل بودجه وزارت عدلیه مطرح مذاکره و تصویب شود بعد هم بودجه های دیگر یکی یکی می رسد و مطرح می شود

رئیس - این در صورتی است که وزیر عدلیه جدید از بودجه که تمام شده مستحضر

شده باشند شاید ملاحظاتی داشته باشند خوب است این بودجه را بوزیر عدلیه ارائه دهند اگر حرفی نبود جز دستور روز شنبه میشود (مجلس ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

موتمن الملک

جلسه ۱۰۸

صورت مشروح مجلس یوم پنج

شنبه اول سرطان ۱۳۰۱ مطابق

۲۵ شوال ۱۳۴۰

مجلس سه ساعت قبل از ظهر بریاست آقای موتمن الملک تشکیل گردید صورت مجلس یوم سه شنبه سیام جوزا را آقای امیر ناصر قرائت نمودند رئیس - نسبت بصورت جلسه ملاحظاتی نیست؟

آقای آقاسید یعقوب (اجازه)

آقاسید یعقوب بنا بر فرمایش شاهزاده محمد هاشم میرزا در این صورت مجلس قبلی ایجاز محل واقع شده زیرا آقایانی که در جلسه قبل اظهار داشتند منع استخدام و کلاء برخلاف ماده سی و دوم قانون اساسی و دلائلی ذکر گردید در صورت مجلس نوشته شده ولی بنده که عرض کردم خلاف قانون اساسی هست و دلائلی برای آن اظهار داشتم ابتدا دلیل شده در صورت مجلس نوشته نشده است عرض کردم این ماده نظر باین مسئله ندارد و مقصود این است که اگر و کیلی از وکالت مستغنی شد و شغل دیگری قبول کرد دیگر نمی تواند بمجلس برگردد مگر اینکه مجدداً از طرف ملت انتخاب شود

رئیس - دیگر ملاحظاتی نیست؟

اظهاری نشد

رئیس - صورت مجلس تصویب شد معاون وزارت عدلیه - لایحه ایست

راجع بمحاضر شرع تقدیم میشود رئیس - لایحه قانونی مالیات کتیرا مطرح است گویا در کلیات رأی گرفته شده ولی آقایان مذاکرات را کافی دانسته اند حالا باید رأی گرفته شود

داخل در شور و مواد بشویم یا خیر آقایانی که تصویب میکنند داخل در شور و مواد بشویم قیام فرمایند

اکثر نمایندگان قیام نمودند

رئیس - تصویب شد راپورت ثانوی طبع و توزیع شد به آقایان هم رسیده است (آقای منتصرالملک ماده اول را بشرح

ذیل قرائت نمودند)

ماده اول - مالیات کتیرا صدی بیست قیمت آن است به نرخ محل استخراج که مأمورین گمرکی در حین صدور از سرحد اخذ و دریافت می نمایند

يك نفر از نمایندگان - این نیست شور اول هم شده است

رئیس - خطاب با آقای مدرس شمالی آن روز بریاست فرموده اید شور اول بود